

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БУКЛЕТ

**«ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПРАЦІВНИКІВ
АПАРАТУ СУДУ ІЗ НЕЧУЮЧИМИ ОСОБАМИ
ТА ОСОБАМИ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ»**

© Програма USAID «Нове правосуддя», 2021

© РГБФ «Право і Демократія», 2021

Даний інформаційний буклет розроблено для працівників апарату суду, які відповідальні за роботу із людьми з інвалідністю у судових інстанціях, служби судової охорони та інших осіб, зацікавлених у побудові діалогу між судами та суспільством задля покращення доступу до правосуддя, підвищення ефективності, прозорості та підзвітності судової системи, побудови довіри громадян до суду. У посібнику розміщено актуальну інформацію про особливості взаємодії працівників апарату суду із нечуючими особами та особами із порушенням слуху. Посібник розроблено експертами РГБФ «Право і Демократія» у співпраці з експертами ГО «ПАРОСТОК», ГО «МІСТ» та Всеукраїнської асоціації перекладачів жестової мови, в рамках реалізації проекту: «Покращення рівня доступності нечуючих осіб та осіб з порушеннями слуху до правосуддя», який здійснюється за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Нове правосуддя».

Ця публікація була здійснена за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Нове правосуддя». Погляди авторів, викладені у цьому виданні, не обов'язково відображають погляди Агентства США з міжнародного розвитку або уряду Сполучених Штатів Америки.

ЗМІСТ

<i>ПЕРЕДМОВА</i>	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ПРО ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ	5
2. НАЛАГОДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ НЕЧУЮЧИХ ОСІБ ІЗ ПРАЦІВНИКОМ АПАРАТУ СУДУ ТА СУДОВОЮ ОХОРОНОЮ. ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ	7
3. ВЗАЄМОДІЯ ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ СУДУ З ПЕРЕКЛАДАЧЕМ ЖЕСТОВОЇ МОВИ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ	10
4. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОРЯДОК ОПЛАТИ ЗА ВИКОНАНУ РОБОТУ ТА ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ (ВІДШКОДУВАННЯ) ВИТРАТ ПЕРЕКЛАДАЧАМ ЖЕСТОВОЇ МОВИ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО УЧАСТІ У СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ	13
5. ДОДАТКИ	16

ПЕРЕДМОВА

Інформаційний буклет про особливості взаємодії працівників апарату суду та служби судової охорони із нечуючими особами та особами із порушенням слуху, підготовлено експертами РГБФ «Право і Демократія» у співпраці з експертами ГО «ПАРОСТОК», ГО «МІСТ» та Всеукраїнської асоціації перекладачів жестової мови, з метою сприяння процесу підвищення професійного рівня працівників апарату суду у роботі із людьми з інвалідністю, покращення рівня доступу нечуючих осіб та людей з порушеннями слуху до правосуддя.

Слід зазначити, що ефективне використання працівниками апарату суду зазначених у інформаційному буклеті матеріалів сприятиме більш якісному виконанню ними обов'язків по роботі та взаємодії із людьми з інвалідністю, які приймають участь у судових провадженнях й дозволить забезпечити належні умови доступу до правосуддя.

Сподіваємось, що викладена у посібнику інформація буде корисною та цікавою, і використовуватиметься у повсякденній роботі працівниками апарату суду з метою більш якісного захисту прав та інтересів людей з інвалідністю.

Всі пропозиції щодо інформації та матеріалів розміщених у буклеті прохання надсилати за контактною адресою організації:

РГБФ «Право і демократія»:
79005, Львів, Україна
проїзд Крива Липа, 6 (3-й поверх)
Тел./факс: + 38 (032) 255 19 32
E-mail: lawdemo@fond.lviv.ua

1. ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ПРО ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Людина з порушеннями слуху – це людина, яка має вроджену або набуту часткову або повну втрату слуху. Людина з частковою втратою слуху має обмежену здатність чути деякі частоти або розрізняти деякі звуки. Людина з повною втратою слуху не здатна взагалі чути звуки або ж має такий залишковий слух, при якому неможливе розбірливе сприйняття мови.

Повага до особи починається з толерантної лексики. Самі себе ця категорія осіб називає «глухий», ми ж користуємося термінами «людина (особа) з порушеннями слуху», «людина (особа) з інвалідністю». Люди з порушеннями слуху можуть бути слухопротезовані слуховим апаратом або кохлеарним імплантом.

Жестова мова є рідною мовою для осіб з порушеннями слуху. Такий статус жестової мови закріплено в ст. 30 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю: «Особа з інвалідністю мають право нарівні з іншими на визнання й підтримку їхньої особливості культурної та мовної самобутності, зокрема жестових мов і культури глухих».

Поширені помилки стосовно осіб з порушеннями слуху:

1. Називати людину з порушеннями слуху «німий», «глухонімий».

Насправді люди з порушеннями слуху часто можуть частково чути мовлення, так само вони можуть говорити, однак найчастіше їм незручно або соромно це робити, тож вони воліють мовчати.

2. Вважати людей з порушенням слуху хворими або такими, що мають низький інтелект.

Насправді люди з порушеннями слуху мають такі ж інтелектуальні здібності, як і інші люди, однак низький рівень володіння словесною мовою перешкоджає їм демонструвати це.

3. Думати, що всі нечуючі уміють читати з губ.

Насправді тільки незначний відсоток людей з порушеннями слуху вміє це робити, а ті, що і вміють, здатні читати з губ тільки зрозумілі та знайомі для них слова.

4. Думати, що, якщо написати, а не сказати, то особа з порушенням слуху все зрозуміє.

На жаль, це не так. Людям з порушеннями слуху дуже важко розуміти словесну мову, особливо абстрактні поняття, терміни, нові та не вживані ними досі слова.

5. Говорити гучніше, щоб людина з порушеннями слуху могла почути.

Насправді це не працює, говорити повільніше, чіткіше і використовувати зрозумілі слова – так, гучніше – однозначно ні.

6. Думати, що жестова мова універсальна.

Насправді кожна словесна мова має жестовий варіант. Існує універсальна жестова мова – Жестуно, але одиниці сьогодні володіють нею в Україні. Українці переважно користуються українською, російською жестовими мовами або їхньою сумішшю.

7. Думати, що нечуючі не використовують телефон.

Люди з порушеннями слуху так само використовують телефон, щоправда, надають перевагу друкованим повідомленням або відеодзвінкам.

8. Думати, що перекладач жестової мови має нижчі знання, аніж перекладачі англійської чи російської.

Це поширений стереотип. Насправді перекладач не передає дослівний зміст повідомлення, а пояснює суть повідомлення нечуючому відповідно до його здатності зрозуміти, часто інтерпретує це. Перекладач повинен мати надзвичайно широкі знання з різних сфер, щоб впоратися із цим завданням

9. Щиро вірити, що жестову мову можна вивчити за місяць і легко нею спілкуватися.

Українська жестова мова налічує тисячі жестів. Для того, щоб опанувати її, навчитися швидко розмовляти жестовою мовою та розуміти нечуючих потрібні місяці навчання та тривала практика. За кілька занять можна тільки вивчити базові жести.

10. Думати, що люди з порушеннями слуху недовірливі, підступні та агресивні.

Люди з порушеннями слуху мають такі ж риси характеру, як і інші українці. Відмінність – тільки в емоційності, в традиції виражати чіткіше та яскравіше свої емоції. Вони ворожі тільки з тими, хто сам вороже ставиться до них, і приязні й люб'язні з тими, хто виражає увагу і повагу.

Синхронний переклад на жестову мову здійснює фахівець із спеціальними знаннями та кваліфікацією – перекладач жестової мови !!!

Перекладач жестової мови за своїми обов'язками – це комунікатор, а не представник. Перекладач жестової мови здійснює переклад того, про що говорить людина з порушеннями слуху, і навпаки – того, що їй говорять.

Перекладач жестової мови є фахівцем і його фах має бути посвідчено відповідними документами.

Перекладач жестової мови має бути безстороннім, але фактично найчастіше він перебуває у дружніх або родинних стосунках із клієнтом, а відтак поєднує в собі різні ролі.

Перекладач жестової мови може успішно працювати онлайн, перекладаючи нечуючому почуте через Viber, Skype, Telegram та ін.

2. НАЛАГОДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ НЕЧУЮЧИХ ОСІБ ІЗ ПРАЦІВНИКОМ АПАРАТУ СУДУ ТА СУДОВОЮ ОХОРОНОЮ. ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ

Ефективне спілкування – це процес взаємодії, де важливу роль відіграють власне учасники комунікації, мета, обставини, за яких комунікація проходить, та ефективне використання базових інструментів спілкування: мови, міміки, пантоміміки. Не менш важливе володіння базовими технологіями ефективною комунікації, що передбачають уміння швидко обрати оптимальну комунікаційну модель та задіяти її.

Комунікаційну модель визначають найбільш поширені стратегії та закони спілкування.

Стратегії спілкування – це базові рольові взаємодії між учасниками в процесі комунікації. Основними такими стратегіями є:

- співпраця
- компроміс
- конфлікт
- уникнення
- конформізм, підпорядкування.

Співпраця – це найбільш ефективна стратегія. За такої організації роботи відповідальність поділена між усіма учасниками, а базовою емоцією є доброзичливість.

Компроміс передбачає конфлікт інтересів, домовленість сторін про поступки. За умов компромісу відповідальність поділена між усіма учасниками, а базовою емоцією є терплячість.

Конфлікт виникає за умов, коли поступки і домовленість не є можливими або вигідними. Конфлікт за будь-яких умов є малоефективною комунікативною стратегією, а відтак має бути мінімальним за своєю вживаністю.

Уникнення виникає теж за умов конфлікту інтересів, але протікає не як зіткнення, а як утеча. Таку поведінку найчастіше демонструє залежна сторона. За цих обставин відповідальність перекидається на одну із сторін, що домінує, а відтак така стратегія є неефективною за будь-яких обставин. Базовою емоцією тут виступає дискомфорт.

Підпорядкування виникає за ситуації конфлікту інтересів, тиску. Так само означає, що відповідальність перекидається на сторону, що домінує, а відтак є ефективною на короткій дистанції та дає руйнівний результат у тривалих взаєминах. Базова емоція – страх.

Закони спілкування, що найбільш яскраво проявляють свою дію у спілкуванні працівників суду з людьми з інвалідністю:

1) Закон дзеркального розвитку спілкування.

Цей закон вказує на взаємний вплив співрозмовників один на одного, несвідоме копіювання емоцій співрозмовника у процесі комунікації, а також вплив на емоції співрозмовника через свої емоції. Цей закон особливо ефективний у роботі з агресією, неконтрольованою поведінкою, у спілкуванні з тривожними та не впевненими в собі людьми.

2) Закон мовленнєвого самовпливу.

Відповідно до цього закону слова регулюють поведінку особистості. Він водночас відображає дію ефективних відео-стратегій, заснованих на автосугестії: медитації, аутотренінги, афірмації. Цей закон може допомогти зняти тривогу та агресію, вирівняти свій емоційний стан у складній ситуації комунікації.

3) Закон довіри до зрозумілих висловлювань

Дія цього закону пов'язана тісно із принципами спрощеної мови. Чим простіше і зрозуміліше – тим більше сказане викликає довіру, і навпаки, чим складніше і менш зрозуміло, тим менше довіри до почутого. Цей принцип ефективний у комунікації: говорити просто, зрозумілою мовою, усі терміни і маловживані слова пояснювати.

Правила успішної комунікації:

Будьте щирими! Готовність йти назустріч і бути відкритим – запорука успіху

- Умійте слухати.
- Говоріть мовою співрозмовника: вчіться бути почутими.
- Будьте ввічливими і терплячими.
- Уникайте формального спілкування «задля годиться».
- Готуйтеся до кожної розмови, продумуйте її заздалегідь.
- Посміхайтесь і будьте доброзичливими.
- Максимально використовуйте міміку, жести, пантоміміку, інтонацію.
- Уникайте двозначності та невизначеності.

Спілкуючись офлайн через перекладача жестової мови:

- Звертайтеся до людини з порушеннями слуху, а не до перекладача.
- Людина з порушенням слуху дивитиметься на перекладача, але ви все одно тримайте зоровий контакт саме з нечуючим.
- Говоріть чітко і не поспішайте, вживайте прості та зрозумілі слова
- Робіть паузи тільки за потреби, перекладач підкоригує вас і допоможе обрати правильний темп.

Якщо особа з порушеннями слуху залучає перекладача онлайн:

- Не розпочинайте розмови, поки не встановлено зв'язок, дочекайтеся, поки перекладач буде готовий працювати.
- Переконайтеся, що вас добре чути, підійдіть ближче чи говоріть гучніше, якщо це необхідно.
- Говоріть чітко та розбірливо.
- Не поспішайте, вживайте прості та зрозумілі слова.
- Робіть паузи та виберіть темп, зручний одночасно і для вас, і для перекладача.
- Зважте, що особа з порушеннями слуху не може тримати в полі зору і вас, і перекладача.

Правила спрощеної мови:

- Говорити лаконічно, короткими закінченими фразами.
- Не вживати багатозначних та крилатих висловів: пасти задніх, бити байдики.
- Уникати термінів та канцеляризмів: підбити підсумки, порядок денний, висловити недовіру, процедура визнання, верхні і нижні кінцівки, опікуни та ін.
- Уникати порожніх, урочистих фраз, говорити по суті.
- Дотримуватися прямого порядку слів.

Спілкуючись з особами з нетиповою поведінкою, можливими психічними розладами:

- Ставтеся до такої особи з повагою та належним розумінням;
- Зберігайте спокій;
- Розмовляйте і рухайтесь плавно і спокійно, не робіть різких рухів;
- Зведіть до мінімуму можливі зовнішні подразники;
- Слухайте і тримайте зоровий контакт, однак уникайте пристального погляду та тілесного контакту;
- Спрощуйте слова і фрази, говоріть чітко і зрозуміло, не перестрибуйте з теми на тему;
- Уникайте двозначності та натяків;
- Вживайте «я-речення» замість «ти-» або «ви-речень»;
- Приймайте слова або почуття цієї людини, навіть якщо ви не згодні

Спілкуючись з особою з нетиповою поведінкою або підозрою на психічний розлад, у жодному разі:

- не починайте розмову з агресії чи протистояння: заборонено кричати, ставити ультиматуми, поводитися загрозливо;

- не приймайте сказане чи почуте близько до серця: розлад змінює поведінку людини і спонукає її до невласних дій та висловлювань;
- не критикуйте, не сперечайтесь, не звинувачуйте, не ображайте;
- не використовуйте припущень, уточняйте через запитання;
- не ставте діагнозів і не говоріть людині, що вона хвора;
- не підвищуйте голосу;
- не намагайтеся залякати чи «дисциплінувати» людину;
- не використовуйте відео фіксацію чи обтяжені додатковими смислами слова на зразок «завжди», «ніколи» та ін., використовуйте точні й нейтральні висловлювання;
- не використовуйте сарказм і не жартуйте у складних ситуаціях;
- не використовуйте батьківські або поблажливі інтонації.

3. ВЗАЄМОДІЯ ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ СУДУ З ПЕРЕКЛАДАЧЕМ ЖЕСТОВОЇ МОВИ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ

Спілкування з людьми з порушеннями слуху відбувається безпосередньо і через перекладача жестової мови. Організація простору для спілкування стосується максимальної інформаційної доступності суду і судового процесу спочатку за допомогою візуальних засобів – вказівники, таблички, інформація на стендах, та моніторах. А також спілкування через незалежного перекладача жестової мови, який має відповідну кваліфікацію, як і вимагає процесуальне законодавство. Таких перекладачів можна знайти та запросити, комунікуючи з УТОГ (Українським товариством глухих) та Всеукраїнською асоціацією перекладачів жестової мови. Відповідні реєстри перекладачів на їх офіційних веб-ресурсах, які нижче наведені

Реєстр перекладачів УТОГ:

<https://utog.org/perekladachi/reestr-perekladachiv>

Реєстр перекладачів Асоціації перекладачів жестової мови:

<https://uaslt.org/roster>

У процесуальному законодавстві немає спеціальних вимог до кваліфікації перекладача жестової мови, однак є вимога про документальне підтвердження кваліфікації перекладача. Таким документом є посвідчення перекладача жестової мови, та може бути сертифікат про закінчення курсу жестової мови.

Основні засади забезпечення доступу до ефективного правосуддя для людей з порушеннями слуху.

Ідентифікація людини з порушеннями слуху. Як зрозуміти, що людина чи сторона по справі має порушення слуху?

Людина з порушеннями слуху в основному мають третю групу інвалідності, тому можуть вказати про інвалідність в тексті процесуальних документів, а можуть і не вказувати. Однак суд повинен розуміти, що в процесі є глуха людина, і врахувати відповідно всі особливості організації процесу та проблеми комунікації. Зокрема, врахувати, що з глухим не вдасться поговорити по телефону, Людині з порушеннями слуху буде потрібен перекладач жестової мови, а це потребує додаткових зусиль помічника.

Встановивши, що людина не чує, потрібно розпочати безпосереднє спілкування з нею. Зайняти таке положення, щоб за Вами не було джерела світла, щоб людина могла «читати по губах». Не кричати, не розмахувати руками, зайвий раз не торкатися людини. Можна запропонувати переписуватися. При розмові за посередництвом перекладача жестової мови, говорити з паузами, щоб перекладач зміг вести двосторонній переклад.

Що стосується візуальної інформації, то важливо її розміщувати так, щоб вона була помітною та зручною для ознайомлення. До такої інформації відносяться стенди, які мають бути розміщені на рівні очей, оформлені читабельним шрифтом та відповідно освітлені. А також друкована продукція, буклети, зразки документів, тощо, що мають бути на видному та освітленому місці.

Людина з порушеннями слуху в суді. Якою має бути співпраця?

- 1) Максимум візуальної інформації в суді.
- 2) Організація простору для спілкування.

- 3) Допомога в орієнтуванні в просторі.
- 4) Наявність зразків і шаблонів процесуальних документів.
- 5) Забезпечення незалежного перекладу

Основні правила організації перебування в суді людини з порушенням слуху:

- 1) Фіксувати, що учасником справи є людина з порушеннями слуху. Попередити суддю, судову охорону.
- 2) Звертатися безпосередньо до людини, яка звернулася за послугою.
- 3) При встановленні контактних даних узгодити як буде проводитися контактування – відео зв'язок, телефонний зв'язок через перекладача, месенджер.
- 4) Забезпечити оприлюднення необхідної інформації на стендах, так щоб її можна було прочитати: доступ до стенду, висота стенду, освітлення, читабельний шрифт.
- 5) Наявність табличок на дверях кабінетів (зокрема з прізвищами працівників), залів судових засідань, та інших приміщень.

Чому необхідно залучати незалежного перекладача, чим підтверджується його кваліфікація?

Хоча процесуальне законодавство і не вимагає залучення саме перекладача жестової мови, однак в інтересах правосуддя потрібно звертати увагу на кваліфікацію перекладача як учасника судового процесу. Глухі часто користуються послугами перекладу соціальних працівників, які володіють перекладом на побутовому рівні, довіряють їм. Тим часом соціальний працівник не має відповідних знань та навичок перекладу в судовому процесі. Тому переклад в суді варто довірити перекладачу жестової мови, який має відповідні знання та досвід перекладу в суді, розуміє свої права та обов'язки, може бути незалежним, і свідомо погоджується на переклад. Серед таких перекладачів навіть є фахівці-юристи. Залучення такого незалежного перекладача ухвалою суду, надає більше гарантій якісного перекладу та справедливого рішення.

При залученні перекладача, треба взяти до уваги, що він має право відмовитися від перекладу, з'ясувавши під час пробної розмови, що не володіє діалектом клієнта, перекладач також може взяти відвід, глухий теж може висловити недовіру. Тому потрібно комунікувати відразу декількома перекладачами, щоб не затягувати процес.

Можливості і плани перекладача потрібно брати до уваги при призначенні справи та вчасному надсиланні повісток.

Для перекладачів жестової мови, переклад у суді є досить відповідальною і ризикованою справою, пов'язаною зі значним нервовим напруженням, особливо для незнайомих людей, тим більше у кримінальному процесі. Бували випадки, коли обвинувачені, з метою змінити хід судового процесу, звинувачували перекладачів жестової мови у неправильному перекладі, що вплинув на висновок суду. І це ще одна причина комунікувати з перекладачем та створювати відповідні комфортні умови для його роботи. Зокрема, враховувати це при обрахуванні часу перекладу в судовому засіданні, часу добирання до суду, проживання, тощо.

Основні правила взаємодії з перекладачем жестової мови:

- 1) Кожен нечуючий учасник справи повинен мати індивідуального перекладача жестової мови. Не припустимо, щоб один перекладач жестової мови працював для обох сторін у справі.
- 2) Оскільки жестова мова є рідкісною, недобросовісний клієнт може скористатися цим та звинуватити перекладача у неправильному перекладі, варто забезпечити відео фіксацію перекладача та клієнта.
- 3) Перекладач має працювати на добре освітленому місці, його переклад мають бачити всі учасники процесу. За спиною перекладача не повинно бути вікна чи джерела світла.
- 4) Перекладач може втомитися і потребувати принаймні 20 хвилинної перерви. Якщо засідання може тривати довше, варто залучати декількох перекладачів, для безперервної роботи.
- 5) Залучення незалежного перекладача жестової мови з відповідною кваліфікацією ухвалою суду.
- 6) Надання перекладачу часу для визначення можливості перекладати саме для даного клієнта. Врахувати цей час в оплачуванні.
- 7) При обранні незалежного перекладача мати «запасного», бо перекладач може відмовитися від перекладу, наприклад з причини, що не розуміє «діалекту».
- 8) При призначенні розгляду справи враховувати можливість перекладача вчасно прибути у судове засідання, вчасно надсилати повістки.
- 9) Спілкуватися з перекладачем, враховувати його потреби щодо комфортної роботи в суді.

4. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОРЯДОК ОПЛАТИ ЗА ВИКОНАНУ РОБОТУ ТА ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ (ВІДШКОДУВАННЯ) ВИТРАТ ПЕРЕКЛАДАЧАМ ЖЕСТОВОЇ МОВИ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО УЧАСТІ У СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ

Порядок оплати за виконану роботу та компенсації витрат перекладачам жестової мови (які володіють технікою спілкування з глухими, німими чи глухоніми), як і іншим перекладачам, які беруть участь у судовому процесі, регулюється Інструкцією «Про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів», затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 р. N 710 (далі – Інструкція) та у відповідності до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 27 квітня 2006 р. № 590 «Про граничні розміри компенсації витрат, пов'язаних з розглядом цивільних та адміністративних справ, і порядок їх компенсації за рахунок держави».

З повним текстом даної Інструкції можна ознайомитися за цим посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/710-96-%D0%BF>

З повним текстом Постанови Кабінету Міністрів України від 27 квітня 2006 р. № 590: можна ознайомитися за цим посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2006-%D0%BF#Text>

Відповідно до абзацу першого пункту 1 Інструкції та статтями 121, 122 Кримінального процесуального кодексу України, статті 275 Кодексу України про адміністративні правопорушення зберігається за перекладачами зберігається середня заробітна плата за весь час, затрачений ними у зв'язку з явкою та викликом до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення (далі – орган, який зробив виклик).

Згідно з абзацом другим пункту 1 Інструкції особам, які не є працівниками підприємств, установ чи організацій, виплачується компенсація (здійснюється відшкодування) за відрив від звичайних занять. Додатково, пункт 4 Інструкції наголошує, що винагорода за виконану роботу експертам, спеціалістам, перекладачам сплачується, якщо така робота не є їх службовим обов'язком.

Відповідно до пункту 7 Інструкції у кримінальних провадженнях і справах про адміністративні правопорушення виплати, зазначені в пункті 1 Інструкції, провадяться органом, який зробив виклик, із коштів, що передбачаються кошторисом на зазначені цілі.

➤ **УВАГА! Відповідно до п. 4 Інструкції – Винагорода за виконану роботу експертам, спеціалістам, перекладачам сплачується, якщо така робота не є їх службовим обов'язком.**

Відповідно до статті 75 Цивільного процесуального кодексу України, статті 72 Господарського процесуального кодексу України, статті 71 Кодексу адміністративного судочинства України перекладачем може бути особа, яка вільно володіє мовою, якою здійснюється цивільне судочинство, та іншою мовою, знання якої необхідні для усного чи письмового перекладу з однієї мови в іншу, а також особа, яка володіє технікою спілкування з глухими, німими чи глухоніми (жестовою мовою).

Відповідно до статті 121, 122 Кримінального процесуального кодексу України, статті 275 Кодексу України про адміністративні правопорушення за перекладачами за основним місцем роботи зберігається середня заробітна плата за весь час, витрачений ними у зв'язку з явкою та викликом до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення.

Виплата компенсації (відшкодування) особі за відрив від звичайних занять і за виконану роботу провадиться за ухвалою суду, який зробив виклик. В ухвалі зазначаються вихідні дані для визначення суми винагороди.

Участь перекладача, який володіє технікою спілкування з глухими, німими чи глухоніми, є обов'язковою під час розгляду справи, одним із учасників якої є особа з порушенням слуху. Кваліфікація такого перекладача підтверджується відповідним документом, виданим у порядку, встановленому законодавством.

Перекладач залучається на підставі ухвали суду за заявою учасника справи або призначається за ініціативою суду.

Виплата компенсації (відшкодування) особі за відрив від звичайних занять і за виконану роботу провадиться за постановою (ухвалою) суду, який зробив виклик. У постанові (ухвалі) зазначаються вихідні дані для визначення суми винагороди (конкретний розмір винагороди у межах норм, зазначених у пунктах 2, 3, 5, 6, 61 Інструкції, та час, затрачений перекладачем у зв'язку з явкою за викликом і на виконання даного їй завдання).

Окрім цього, якщо виконання перекладачами процесуальних функцій пов'язане з перебуванням за межами населеного пункту постійного проживання, додатково **компенсуються (відшкодовуються) такі витрати:**

- вартість проїзду до місця виклику і назад;
- витрати, пов'язані з найманням житлового приміщення;
- добові.

Вказані витрати не можуть перевищувати встановлені законодавством норми відшкодування витрат на відрядження.

- Сума винагороди перекладача, **якщо виконана робота не є його/її службовим обов'язком**, визначається на підставі прожиткового мінімуму для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року (*станом на 1 січня 2021 року прожитковий мінімум для працездатних осіб становить 2270 грн.*) у розрахунку:
  - * за годину надання послуг з усного перекладу – 15 відсотків;
  - * надання послуг з письмового перекладу за кожні 1860 друкованих знаків разом із пробілами – 10 відсотків;

До суми винагороди перекладача, який залучається судом для надання послуг з перекладу, додатково застосовуються такі регіональні коефіцієнти:

- 1,1 – якщо перекладач надає послуги з перекладу в справі, яка перебуває в провадженні суду, що розташований у населеному пункті з кількістю населення щонайменше 100 тис. осіб;
- 1,2 – якщо перекладач надає послуги з перекладу в справі, яка перебуває в провадженні суду, що розташований у населеному пункті з кількістю населення щонайменше 500 тис. осіб;
- 1,25 – якщо перекладач надає послуги з перекладу в справі, яка перебуває в провадженні суду, що розташований у населеному пункті з кількістю населення щонайменше 1 млн. осіб.

Якщо суд розміщується в декількох населених пунктах, застосовується регіональний коефіцієнт за місцезнаходженням органу, який провів державну реєстрацію такого суду.

Відповідно до п. 6-1 Інструкції – Загальний розмір виплати не може перевищувати трикратного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

У кримінальних провадженнях і справах про адміністративні правопорушення виплати провадяться органом, який залучив перекладача, за рахунок коштів, що передбачаються кошторисом на зазначені цілі.

Для отримання оплати за виконану роботу та компенсації витрат за здійснення перекладу у судовому процесі перекладачу жестової мови потрібно звернутись до відповідного територіального органу ТУ ДСА України. Перекладач при цьому повинен подати заяву про проведення оплати із зазначенням реквізитів свого банківського рахунку та копію ухвали суду у справі, в якій здійснювався переклад.

Інформацію про місцезнаходження Територіальних управлінь Державної судової адміністрації України можна знайти на офіційній веб-сторінці Судової влади України за цим посиланням: https://dsa.court.gov.ua/dsa/about_dsa/tu/

---

* розмір прожиткового мінімуму встановлюється на 1 січня відповідного календарного року.

ДОДАТКИ

Голові _____ суду _____

від _____

Справа № _____

ЗАЯВА-КЛОПОТАННЯ

Я, _____ є особою з порушенням слуху, для участі у судовій
(Прізвище, ім'я, по батькові)
справі потребую перекладу на жестову мову.

Контакти перекладача жестової мови: _____
тел. _____

_____ 20__ року

_____ / _____

(підпис заявника)

(П.І.Б.)

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 27 квітня 2006 р. № 590

Київ

Про граничні розміри компенсації витрат, пов'язаних з розглядом цивільних, адміністративних та господарських справ, і порядок їх компенсації за рахунок держави.

{Назва Постанови із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 155 від 28.02.2018}

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

№ 127 від 22.02.2012

№ 155 від 28.02.2018}

Відповідно до статей 138, 140 Цивільного процесуального кодексу України, статей 135, 138 Кодексу адміністративного судочинства України, статті 128 Господарського процесуального кодексу України Кабінет Міністрів України постановляє:

{Вступна частина в редакції Постанови КМ № 127 від 22.02.2012; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 155 від 28.02.2018}

1. Затвердити граничні розміри компенсації витрат, пов'язаних з розглядом цивільних, адміністративних та господарських справ, згідно з додатком.

{Пункт 1 в редакції Постанови КМ № 155 від 28.02.2018}

2. Установити, що:

коли обидві сторони у цивільній або адміністративній справі звільнені від оплати судових витрат, вони компенсуються за рахунок держави в їх фактичному розмірі, але не більше граничних розмірів компенсації таких витрат згідно з додатком;

{Абзац другий пункту 2 в редакції Постанови КМ № 155 від 28.02.2018}

{Абзац третій пункту 2 виключено на підставі Постанови КМ № 155 від 28.02.2018}

компенсація судових витрат особам, які їх зазнали, здійснюється шляхом перерахування коштів на їх поточні рахунки в банківських установах;

підставою для компенсації судових витрат є судові рішення.

3. Внести до постанови Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 р. № 710 "Про затвердження Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним науково-дослідним установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів" - із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 р. № 869 (Офіційний вісник України, 2001 р., № 31, ст. 1396), такі зміни:

у вступній частині постанови слова і цифри "статті 71 Цивільного процесуального кодексу України" виключити;

в Інструкції, затвердженій зазначеною постановою:

у пункті 1 слова і цифри "стаття 71 Цивільного процесуального кодексу України" виключити;

пункт 8 виключити.

4. Компенсація судових витрат у цивільних та адміністративних справах здійснюється за рахунок і в межах бюджетних асигнувань судів, якими винесено відповідне рішення.

{Пункт 4 в редакції Постанови КМ № 155 від 28.02.2018}

5. Міністерству фінансів передбачати Державній судовій адміністрації за відповідною бюджетною програмою кошти для компенсації судових витрат у цивільних та адміністративних справах.

{Постанову доповнено пунктом 5 згідно з Постановою КМ № 155 від 28.02.2018}

ГРАНИЧНІ РОЗМІРИ
компенсації витрат, пов'язаних з розглядом цивільних, адміністративних та
господарських справ

Компенсація у цивільних справах	Компенсація в адміністративних справах	Компенсація у господарських справах	Граничний розмір
За втрачений заробіток - стороні, на користь якої ухвалено судове рішення, її представникові у зв'язку з явкою до суду	за втрачений заробіток - стороні, на користь якої ухвалено судове рішення і яка не є суб'єктом владних повноважень, її представникові у зв'язку з явкою до суду		обчислюється за кожну годину пропорційно до середньої заробітної плати особи, розрахованої відповідно до абзацу третього пункту 2 Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 р. № 100; загальний розмір виплати не може перевищувати суми, розрахованої за відповідний час, виходячи із трикратного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб
Витрати:			
пов'язані з проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням та вчиненням інших	пов'язані з проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням та вчиненням інших	пов'язані з проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням та вчиненням інших	не можуть перевищувати 50 відсотків розміру прожиткового мінімуму для

дій, необхідних для розгляду справи	дій, необхідних для розгляду справи	дій, необхідних для розгляду справи	працевдатних осіб за сукупність дій, необхідних для розгляду
пов'язані з переїздом до іншого населеного пункту та за наймання житла, - стороні, на користь якої ухвалено судове рішення, її представникові	пов'язані з переїздом до іншого населеного пункту та за наймання житла, - стороні, на користь якої ухвалено судове рішення і яка не є суб'єктом владних повноважень, її представникові		не можуть перевищувати встановлені законодавством норми відшкодування витрат на відрядження

{Додаток із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 127 від 22.02.2012; в редакції Постанови КМ № 155 від 28.02.2018}

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 01 липня 1996 р. N 710

Київ

Про затвердження Інструкції про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів

{ Назва Постанови із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ
N 869 (869-2001-п) від 26.07.2001
N 590 (590-2006-п) від 27.04.2006
N 870 (870-2007-п) від 26.06.2007
N 115 (115-2010-п) від 11.02.2010
N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012
N 542 (542-2017-п) від 19.07.2017
N 711 (711-2019-п) від 14.08.2019 }

{ Щодо компенсації процесуальних витрат у разі зменшення обвинуваченому, потерпілому розміру належних до оплати витрат або звільнення зазначених осіб від їх оплати повністю або частково додатково див. Постанову N 1104 (1104-2012-п) від 19.11.2012)

{У назві і тексті Постанови, у назві і тексті Інструкції та у назві додатка слова "державні науково-дослідні установи судової експертизи", "науково-дослідні установи судової експертизи Міністерства юстиції" та "науково-дослідні установи судової експертизи Мін'юсту" в усіх відмінках і формах числа замінено словами "державні спеціалізовані установи судової експертизи" у відповідному відмінку і числі згідно з Постановою КМ N 115 (115-2010-п) від 11.02.2010)

Відповідно до статей 121, 122 Кримінального процесуального кодексу України (4651-17), статті 275 Кодексу України про адміністративні правопорушення (80732-10) Кабінет Міністрів України **п о с т а н о в л я є**:

{ Вступна частина із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 590 (590-2006-п) від 27.04.2006, N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }

1. Затвердити Інструкцію про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів (додається).

{ Пункт 1 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 870 (870-2007-п) від 26.06.2007, N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }
(Пункт 1-1 виключено на підставі Постанови КМ N 542 (542-2017-п) від 19.07.2017 }

1-2. Установити, що вартість однієї експертогодина коригується щороку станом на 1 січня з урахуванням індексу споживчих цін (індекс інфляції) за відповідний період.

{ Постанову доповнено пунктом 1-2 згідно з Постановою КМ N 870 (870-2007-п) від 26.06.2007 }

2. Визнати такими, що втратили чинність:

постанову Ради Міністрів УРСР від 22 лютого 1991 року N 40 (40-91-п) "Про затвердження Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам у зв'язку з їх викликом до органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду або до органів (службових осіб), у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення " (ЗП УРСР, 1991 р., N 3, ст. 16);

постанову Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1991 р. N 388 (388-91-п) "Про внесення змін до Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам у зв'язку з їх викликом до органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду або до органів (службових осіб), у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення" (ЗП України, 1992 р., N 1, ст. 24);

постанову Кабінету Міністрів України від 7 травня 1993 р. N 336 (336-93-п) "Про внесення змін до Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам у зв'язку з їх викликом до органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду або до органів (службових осіб), у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення" (ЗП України, 1993 р., N 10, ст. 208).

Прем'єр-міністр України П.ЛАЗАРЕНКО

Міністр Кабінету Міністрів України В.ПУСТОВОЙТЕНКО

ІНСТРУКЦІЯ

про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів

{ Назва Інструкції із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 } { У назві і тексті Інструкції слово "попереднього" замінено словом "досудового" згідно з Постановою КМ N 870 (870-2007-п) від 26.06.2007 }

Відповідно до законодавства (статті 121, 122 Кримінального процесуального кодексу України (4651-17), стаття 275 Кодексу України про адміністративні правопорушення (80732-10) за свідками, потерпілими, законними представниками потерпілих, цивільними позивачами, представниками цивільних позивачів, а також експертами, спеціалістами і перекладачами зберігається середня заробітна плата за весь час, затрачений ними у зв'язку з явкою та викликом до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення (далі - орган, який зробив виклик). {Абзац перший пункту 1 в редакції Постанови КМ N 868(868-2012-п) від 19.09.2012 }

Особам, які не є працівниками підприємств, установ чи організацій, виплачується компенсація (здійснюється відшкодування) за відрив від звичайних занять. { Абзац другий пункту 1 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }

Крім того, всім зазначеним у цьому пункті особам, якщо виконання їх процесуальних функцій пов'язане з перебуванням за межами населеного пункту постійного проживання, компенсуються (відшкодовуються) такі витрати: { Абзац третій пункту 1 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }

вартість проїзду до місця виклику і назад; { Абзац пункту 1 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }

витрати, пов'язані з найманням жилого приміщення; { Абзац пункту 1 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }

добові. { Абзац пункту 1 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }

Такі витрати не можуть перевищувати встановлені законодавством норми відшкодування витрат на відрядження. { Абзац пункту 1 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }

{ Пункт 1 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 590(590-2006-п) від 27.04.2006 }

2. Сума компенсації (відшкодування) за втрачений заробіток обчислюється за кожну годину пропорційно до середньої заробітної плати особи, розрахованої відповідно до абзацу

третього пункту 2 Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 р. N 100 (100-95-п) (ЗП України, 1995 р., N 4, ст. 111). Загальний розмір виплати не може перевищувати суму, розраховану за відповідний час виходячи із трикратного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

{ Пункт 2 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 542 (542-2017-п) від 19.07.2017 }

3. Сума компенсації (відшкодування) за відрив від звичайних занять обчислюється пропорційно до розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому приймається процесуальне рішення або здійснюється процесуальна дія, і не може перевищувати її розміру, обчисленого за фактичні години відриву від звичайних занять.

{ Пункт 3 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 542 (542-2017-п) від 19.07.2017 }

4. Винагорода за виконану роботу експертам, спеціалістам, перекладачам сплачується, якщо така робота не є їх службовим обов'язком. (Пункт 4 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012)

5. Розмір винагороди експерта, якщо виконана робота не є його службовим обов'язком, не може перевищувати нормативну вартість проведення відповідних видів судової експертизи у науково-дослідних установах Мін'юсту. { Пункт 5 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }

6. Розмір винагороди спеціаліста, якщо виконана робота не є їх службовим обов'язком, обчислюється за кожну годину пропорційно до середньої заробітної плати особи, розрахованої відповідно до абзацу третього пункту 2 Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 р. N 100 (100-95-п) (ЗП України, 1995 р., N 4, ст.111). Загальний розмір виплати не може перевищувати суми, розрахованої за відповідний час виходячи із трикратного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

{ Пункт 6 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 542 (542-2017-п) від 19.07.2017 }

6-1. Розмір винагороди перекладача, якщо виконана робота не є його службовим обов'язком, становить:

за годину надання послуг з усного перекладу - 15 відсотків прожиткового мінімуму для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року;

надання послуг з письмового перекладу у кількості 1860 друкованих знаків разом із пробілами - 10 відсотків прожиткового мінімуму для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року. { Абзац третій пункту 6-1 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 711 (711-2019-п) від 14.08.2019).

До розміру винагороди перекладача, який залучається судом для надання послуг з перекладу, додатково застосовуються такі регіональні коефіцієнти: (Пункт 6-1 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 711 (711-2019-п) від 14.08.2019)

1,1 - якщо перекладач надає послуги з перекладу в справі, яка перебуває в провадженні суду, що розташований у населеному пункті з кількістю населення щонайменше 100 тис. осіб;

(Пункт 6-1 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 711 (711-2019-п) від 14.08.2019).

1,2 - якщо перекладач надає послуги з перекладу в справі, яка перебуває в провадженні суду, що розташований у населеному пункті з кількістю населення щонайменше 500 тис. осіб; { Пункт 6-1 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 711 (711-2019-п) від 14.08.2019 }

1,25 - якщо перекладач надає послуги з перекладу в справі, яка перебуває в провадженні суду, що розташований у населеному пункті з кількістю населення щонайменше 1 млн. осіб. (Пункт 6-1 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 711 (711-2019-п) від 14.08.2019)

7. У разі коли суд розміщується в декількох населених пунктах, застосовується регіональний коефіцієнт за місцезнаходженням органу, який провів державну реєстрацію такого суду. (Пункт 6-1 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 711 (711-2019-п) від 14.08.2019)

Загальний розмір виплати не може перевищувати трикратного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб. (Пункт 6-1 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 711 (711-2019-п) від 14.08.2019)

{ Постанову доповнено пунктом 6-1 згідно з Постановою КМ N 542(542-2017-п) від 19.07.2017 }

8. У кримінальних провадженнях і справах про адміністративні правопорушення виплати, зазначені в пункті 1 цієї Інструкції, провадяться органом, який зробив виклик, із коштів, що передбачаються кошторисом на зазначені цілі.

{Пункт 7 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 } {Пункт 8 виключено на підставі Постанови КМ N 590 (590-2006-п) від 27.04.2006 }

9. Виплати компенсації (відшкодування) особі за відрив від звичайних занять і за проведену роботу провадяться за постановою (ухвалою) органу, який зробив виклик. У постанові (ухвалі) зазначаються вихідні дані для визначення суми винагороди (конкретний розмір винагороди у межах норм, зазначених у пунктах 2, 3, 5, 6, 6-1 цієї Інструкції, та час, затрачений нею у зв'язку з явкою за викликом і на виконання даного їй завдання).

{ Пункт 9 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012, N 542 (542-2017-п) від 19.07.2017 }

10. Компенсація (відшкодування) витрат (вартість проїзду до місця виклику і назад, витрати, пов'язані з найманням жилого приміщення, добові) військовослужбовцям, які викликаються до органу досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, як свідки, потерпілі, законні представники потерпілих, цивільні позивачі, представники цивільних позивачів, експерти, спеціалісти, перекладачі, провадиться на вимогу військових частин за встановленими нормами. Особисто військовослужбовцям ніякі витрати не відшкодовуються.

{ Пункт 10 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012 }

11. Державні спеціалізовані установи судової експертизи проводять судову експертизу у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення за рахунок та у

межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на відповідний рік на проведення судових експертиз.

{ Пункт 11 в редакції Постанови КМ N 869 (869-2001-п) від 26.07.2001; із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 870 (870-2007-п) від 26.06.2007, N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012, N 542 (542-2017-п) від 19.07.2017 }

12. Вартість проведення експертиз, що призначаються у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення, та досліджень за матеріалами кримінальних проваджень, що призначаються органами досудового розслідування, прокуратури та суду, визначається відповідно до нормативної вартості однієї експертогодина у державних спеціалізованих установах судової експертизи, що становить 143 гривні, та з урахуванням фактично витраченого часу на проведення судової експертизи.

У разі проведення біологічної експертизи до розміру вартості проведення експертиз додається вартість фактично витрачених матеріалів (крім канцелярських товарів) та реактивів, яка визначається за окремою калькуляцією. { Пункт 12 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 542 (542-2017-п) від 19.07.2017 }

{ Пункт 12 в редакції Постанови КМ N 869 (869-2001-п) від 26.07.2001; із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 870 (870-2007-п) від 26.06.2007, N 868 (868-2012-п) від 19.09.2012, N 542 (542-2017-п) від 19.07.2017 }

13. У разі виклику працівника державної спеціалізованої установи судової експертизи органами досудового розслідування, прокуратури чи суду для виконання функцій, передбачених статтями 71 і 360 (4651-17) Кримінального процесуального кодексу України, заробітна плата за час виконання зазначених функцій і витрати на відрядження відшкодовуються за рахунок державного бюджету в межах коштів, передбачених на проведення судових експертиз.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БУКЛЕТ
«ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПРАЦІВНИКІВ
АПАРАТУ СУДУ ІЗ НЕЧУЮЧИМИ ОСОБАМИ
ТА ОСОБАМИ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ»

Всі пропозиції надсилати за контактною адресою організації:

РГБФ «Право і демократія»:
79005, Львів, Україна
проїзд Крива Липа, 6 (3-й поверх)
Тел./факс: + 38 (032) 255 19 32
E-mail: lawdemo@fond.lviv.ua

У електронному форматі буклет можна знайти у розділі «Бібліотека фонду»
на веб-сторінці організації:

www.fond.lviv.ua